

Miljøjournalen

NR. 7 • 2008

**Tømmer havet
for truet tobis:**

Tar maten fra fuglene

**Miljø etter OL?
Økobygg stoppes
Tankere inntar Finnmark**

Hindrer lavenergihus • 3
 Knuser måkeegg • 4
 Tomt for tobis • 4-5
 Konesjon for Havsul • 6
 GRIP-prosjekter vil leve • 6
 Finnmarkskysten blir stor "olje-terminal" • 7
 Vurderer ålestans • 7
 Misfornøyd med Helga • 9

Tema: Nordområdene
 Flerårsisen smelter • 10
 Mindre is, mer alger • 11
 Smelter mer med CO₂ • 12
 Flammehemmere i egg • 12
 Vil ha Alaska-olje • 12

Kort sagt • 13
 Miljø-OL? • 14-15
 God klestørk • 16

Miljøjournalen

REDAKTØR:
 Kristian Skjellum Aas | Tlf. 23 10 96 07
 ka@naturvern.no

REDAKSJON:
 Tor Bjarne Christensen | Tlf. 23 10 96 08
 tbc@naturvern.no
 Martin Ødegaard | Tlf. 23 10 96 06
 mo@naturvern.no

ADRESSE:
 Grensen 9b, 0159 Oslo
 Telefon: 23 10 96 10
 Telefaks: 23 10 96 11
 E-post: redaksjonen@naturvern.no
 Nett: www.miljojournalen.no

FORSIDEFOTO: Tom Curtis/
 Istockphoto.com

ABONNEMENT:
 320 kroner per år (privat)
 700 kroner per år (bedrifter)

ANNONSER:
 Kabate | Tlf. 22 59 91 80
 E-post: gunnar@kabate.no

UTGIVER: Norges Naturvernforbund

TRYKK: 07 gruppen AS

NESTE UTGAVE: SEPTEMBER 2008

Trykket på resirkulert Cyclus papir.

Fagpressen

OPPLAGSKONTROLLERT

Florida kjøper sump

Staten Florida kjøper tilbake en stor del av våtmarksområdet Everglades fra et sukkerselskap.

TEKST: MARTIN ØDEGAARD
 mo@naturvern.no

I slutten av juni kjøpte staten Florida opp et stort areal av våtmarksområdet Everglades. Området er kjent for et rikt artsliv, og særlig for stor forekomst av alligatorer. Området ble kjøpt fra selskapet US Sugar, og skal ha kostet Florida 1,75 milliarder dollar, skriver nyhetsbyrået Reuters.

Med kjøpet ønsker Florida å tilbakeføre sukkeråkrene til våtmarker, og rense det forurensede

(Foto: Jean-Pierre Dodel/Istockphoto.com)

vannet. At US Sugar trekker seg ut av området betyr også at 1800 arbeidsplasser forsvinner.

Guvernør i Florida, republikaneren Charlie Crist, sa til Reuters at planene er enorme.

— Dersom vi har suksess med prosjektet, og det kommer vi til å

ha, så representerer dette det største oppkjøpet med tanke på bevaring i Floridas historie.

Florida har sammen med regjeringen hatt en plan om å restaurere området siden 2000, men arbeidet har så langt gått tregt.

Flygesykkel til værs

Den tyske flygesykkelen "Flyke" blir stadig mer populær. Flygesykkelen har allerede eksistert i flere år, men nå som etterspørselen etter alternativ transport øker, øker også interessen for denne skapningen. Flyke kan komme opp i hastigheter på 20 km/t på bakken og 45 km/t i lufta, og er visstnok svært presis i styringen. Prisen for en Flyke er imidlertid

80 000 kroner, så den er fortsatt et nisjeprodukt.

Store aksjoner mot kullkraftverk

Storbritannia skal bygge ut sitt første nye kullkraftverk på over 30 år. Miljøaktivister samler seg nå for å aksjonere mot utbyggingen i Kingsnorth i Kent, 7 mil øst for London. Flere miljøgrupper har gått sammen om å holde en klimaleir på området, og mange tusen aktivister er ventet dit.

— Formålet med klimaleiren er

å rette skytset mot de selskapene som er involvert i å fremme ødeleggende klimaendringer. Dette er den første av seks nye kullkraftverk som er planlagt i Storbritannia, og hvis kraftverkene blir utbygd vil påvirkningen på miljøet bli katastrofal, sier aktivist Conor O'Brian til The Guardian.

To blader i ett

Neste nummer av Miljøjournalen vil komme i tospann med Norges Naturvernforbunds medlemsblad Natur & miljø. Bladet vil da bli tykkere, og inneholde flere og lengre reportasjer og nyhetsartikler. Miljøjournalen vil være en egen seksjon i bladet.

Vårt håp er at leserne vil like å få det ekstra stoffet. Vi håper selvfølgelig også at dette kan få flere av de som i dag bare mottar Natur & miljø til å abonnere på Miljøjournalen.

Det samme vil skje med Miljøjournalen nummer 11, årets siste nummer som kommer i desember. Mellom de to tykke utgavene vil det komme to ordinære Miljøjournaler, slik som den du nå holder i hånden.

Støtteordning hindrer økobygg

Studentsamskipnaden i Trondheims (SiT) modellprosjekt for miljøvennlige studenthybler stoppes av Kunnskapsdepartementets støtteordninger. De opprinnelige planene blir for dyre til å motta statsstøtte. Enova reagerer.

TEKST: KRISTIAN S. AAS
ka@naturvern.no

Berg studentby skulle bli et mønsterprosjekt for miljøvennlige studenthybler. Energibruken skulle ned i 80 kilowattimer per kvadratmeter i året, og materialene skulle være av god kvalitet. Prosjektet ble utformet gjennom en arkitektkonkurranse i regi av Husbanken og Norske Arkitekters Landsforening, som skal sikre gode eksempelprosjekter for miljøvennlige utbygginger. Nå viser det seg at økte byggekostnader gjør at hyblene blir for dyre for å kunne motta statsstøtte fra Kunnskapsdepartementet.

— Planene var å gjøre nye Berg om til miljøbyen Berg. Nå ser det imidlertid ut til at vi bare så vidt oppfyller de pålagte energikravene, sier konsernsjef Knut Solberg i SiT til Adresseavisen. Dette kravet er på 120 kilowattimer per kvadratmeter i året.

— Må forstå dette!

Enova gir støtte til utbygginger av lavenergihus, og både SiT og hovedentreprenør Skanska har vært i kontakt med Enova om utbyggingen på Berg. For denne typen prosjekter dekker Enova 20 prosent av merkostnadene ved å bygge energieffektivt.

— Merkostnadene for å bygge

ge bedre enn minstekravene må kunne legges til taket på 600 000 kroner når energiregnskapet viser at det på sikt vil lønne seg for byggeieren, og at studentene vil få den samme boutgiften. Dette er det helt nødvendig at Kunnskapsdepartementet forstår hvis det skal være mulig for Enova å samarbeide med studentsamskipnadene om nye bygg, sier Anne Gunnarshaug Lien, seniorrådgiver i Enova, til Miljøjournalen.

Hun mener det må ny tenkning til når miljøhensyn skal vektlegges og energiprisene går opp.

— Da kan man ikke bare se på investeringskostnadene når man avgjør hvem som skal få støtte. Man må ta driftskostnadene med i vurderingen i tillegg, sier Lien.

Vil fjerne tak

Styreleder Martin Gustavsen i SiT ønsker å fjerne hele ordningen med kostnadstak, og la Husbanken vurdere hvert prosjekt for seg.

— Da får vi ikke en statisk grense som i dag, men en regulering som kan ta hensyn til kvalitetskrav. Det er stor vilje til å bygge lavenergihus, da du får både lavere kostnader på sikt og miljøgevinst, selv om investeringskostnadene blir noe høyere, sier Gustavsen.

Hvis kostnadstaket likevel blir opprettholdt, synes han forslaget

Berg studentby i Trondheim er overmoden for utskifting. Prestisjeprosjektet med lavenergi boliger for studenter blir imidlertid for dyrt for Kunnskapsdepartementet. Nå lages det planer med høyere energiforbruk. (Foto: Studentsamskipnaden i Trondheim)

fra Enova høres oppløftende ut.

— Det er fint at fagetater forstår våre krav og ønsker, sier Gustavsen.

— Kan bli for dyrt

— Det vil hele tiden være en avveining mellom hvor dyrt studentsamskipnadene kan bygge, og ønsket om å holde leieprisene for studentene så lave som mulig. Dersom det åpnes opp for økt kostnadsnorm vil dette kunne føre til for høye utgifter for studentene, sier politisk rådgiver Kyrre Lekve i Kunnskapsdepartementet.

Han sier at SiT har signalisert at de forsøker å få til et godt prosjekt innen den gjeldende kostnadsrammen, og sier at det ikke er lenge siden denne rammen ble økt.

— At regjeringen har økt kost-

nadsnormen med 100 000 kroner, også med tilbakevirkende kraft, ser ut til å ha en meget positiv effekt på utbyggingen av studentboliger. Vi får stadig tilbakemeldinger om at prosjekter som har ligget på vent, nå blir iverksatt, sier Lekve.

Stor reduksjon

Hvis det blir grønt lys for lavenergihyblene på Berg, vil strømforbruket reduseres drastisk. SiT har per i dag ingen tall for energiforbruket på hyblene i dag, men eiendomssjef Terje Bostad skriver i en e-post at beregninger fra en annen studentby, Moholt, viser et energiforbruk i overkant av 300 kilowattimer per kvadratmeter i året.

Eggknusing i Tyrifjorden

Viggo Ree fra Norsk ornitologisk forening med fiskemåkeunge i Tyrifjorden. (Foto: Tor Bjarne Christensen)

Knusing av egg og flom er de største truslene mot de synkende bestandene av sjøfugler i Tyrifjorden. Denne vesle tassen er blant de få fiskemåkeungene som klarte seg.

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

Terner og måker har bitre fiender i områdene rundt Tyrifjorden. Ifølge Norsk ornitologisk forening (NOF) går folk i land på måkeskjærene og raserer redene. At hettemåkene og makrellternene står oppført som sårbare på rødlisten ser ikke ut til å stanse vandalene.

— Høyst sannsynlig er dette sabotasje. I mer enn ti år har vi sett at egg blir fjernet og knust for å ramme sjøfuglene, sier Viggo Ree i NOF.

Teller egg

Sammen med folk fra Fylkesmannen i Buskerud, Hole kommune og politiet har NOF gjennomført flere tellinger i Tyrifjorden, Steinsfjorden og Væleren i Buskerud i år.

Resultatet viser en betydelig nedgang i sjøfuglkoloniene sammenlignet med noen få år siden.

I tillegg til menneskelig inngripen skapte flommen i mai også problemer for sjøfuglene. Med en vannstand høyt over det normale, lå mange av hekkeplassene under vann. Måren utgjør også en trussel.

Stor nedgang

— På slutten av 1990-tallet var det 5-600 par med hettemåker her i området. Nå er det cirka 150. Også de andre sjøfuglene har hatt en klar nedgang de siste årene, sier Ree.

For de fleste artene noterte NOF nok et skuffende år.

— Totalt sett har det vært et dårlig år for produksjon av sjøfugl, sier Ree.

Fylkesmannen i Buskerud arbeider nå med en verneplan for Tyrifjorden på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning. I tillegg skal det lages en forvaltningsplan som viser hvordan naturverninteressene og brukerinteressene kan forenes på best mulig måte. Det vil danne grunnlag for forvaltning av sjøfugl ved andre innlandsvann. I løpet av vinteren 2008/2009 blir et utkast med forslag til vernegrenser og forvaltningsplan sendt ut til høring. Saken skal være ferdig behandlet i løpet av 2009.

I tillegg til hettemåke og makrellterne hekker fiskemåke, silde, gråmåke, kvinand, toppand, stokkand, laksand, siland, brunakke, toppdykker, sothøne og knoppsvane i området.

Fortsatt omfat Fisker

Fisket av rødlistearten tobis fiske ble stanset da det kna norske feltene. Tobis er livsfisker, sjøpattedyr og sjøfugl vi har nå store problemer m

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

Fisket av norske rødlistearter fortsetter ufortrødent. Den tidligere så tallrike bunnfisker tobis, også kalt havsil, er i ferd med å bli fisket sønder og sammen i Nordsjøen. I løpet av de siste ti årene er bestanden redusert med over 80 prosent. Og det later til at nedgangen skyter fart. Bare fra 2004 til 2006 ble gytebestanden redusert fra 800 000 til 250 000 tonn. Et nylig tokt til de norske tobisfeltene ga dystre resultater.

— Det er absolutt grunn til bekymring. I norsk sone er det ikke tobis igjen på de fleste feltene. De er så godt som tomme, sier Tore Johannessen ved Havforskningsinstituttet.

Etter råd fra havforskerne beordret Fiskeridirktoratet 19. mai full stopp i fisket etter tobis og øyepål. Da var det levert over 80 000 tonn tobis i norske fiskemottak.

Med truce på meny

Rødlistede fisker fra norske farer intet unntak. Tall Miljøjournalene viser at det også i år er farer på menystruet kysttorsk, pigghå, å, tobis og øyepål (se egen sak). Farer ten høyere eller på samme nivå som det gjelder den sårbare dypvarer så langt noe under fjoråret.

tende fiske etter rødlistede arter:

r havet tomt for tobis

er ute av kontroll. Årets
pt var tobis igjen på de
viktig som mat for andre
ler. Både lundefugl og lom-
ed å finne nok mat.

Det er 60 prosent mer enn fjor-
årets fiske og nesten en tidobling
sammenlignet med fangstallene
fra 2006. Man skal imidlertid ikke
lenger tilbake enn til 2002 for å
finne langt høyere fangstall.

— Forvaltningen har sviktet

— Tobis er en bunnlevende stim-
fisk. Det gjør at den kan fiskes med
gode fangster til siste stim er tatt,
sier Johannessen.

Han mener at forvaltningen av
fisken har sviktet og at metoden
for vurdering av bestanden ikke
passer for arten. Nå arbeider Hav-
forskningsinstituttet med et forslag
til en mer bærekraftig forvaltning.
Om det vil bli fisket tobis i nor-
ske farvann til neste år, er uvisst.
Det er imidlertid gode grunner til
å la det være. Ifølge Johannessen
må fisket ta en stor del av skylden
for den negative utviklingen, men
nedgangen skyldes også et gene-
relt problem med rekruttering av
fisk i Nordsjøen.

ede arter ven

svann spises i tonnevis og 2008
halen har hentet fra fiskesalgsla-
ngtet betydelige mengder utryd-
d, lange og blålange, i tillegg til
fangstene av disse fiskene er en-
å som ved samme tid i fjor. Når
nsfisken uer ligger årets fangst

Over 80 000 tonn av den utrydningstruede fisken tobis er levert til norske fiskemottak i år. Det er seksti prosent mer enn i fjor. Norske tobisfelt er nå så godt som tomme. (Foto: N. Sloth/Biopix.dk)

Kan gi uante konsekvenser

De lave forekomstene av tobis
får også følger for en rekke an-
dre arter.

— Tobis er en nøkkelart i ha-
vet. Den kraftige nedgangen i be-
standen kan gi uante konsekvenser
for fisker, sjøpattedyr og sjøfug-
ler som har fisken som en vikt-
tig del av næringsgrunnlaget, sier
Johannessen.

Flere sjøfugler står nå som ut-
rydningstruede, enkelte med re-
duksjon i bestanden på over 80
prosent bare de siste ti årene. Lom-
vi og lundefugl står henholds-
vis som kritisk truet og sårbar på
rødlisten. En av de viktigste årsa-
kene er reduksjonen av førearter,

som tobis.

Fisker matkammeret tomt

Naturvernforbundet levner ingen
tvil om hva som bør gjøres.

— Vi mener at tobisfisket må
stanses fullstendig. Det man gjør
nå er å tømme matkammeret til
andre fisker og sjøfugler. Vi fryk-
ter at det vil påvirke økosystemet
svært negativt, sier Bernt Rydland
Olsen, fiskerirådgiver i Norges Na-
turvernforbund.

Kunnskapen om den norske
tobisbestanden tilsier en klassi-
fisering som kritisk truet på rød-
listen. Det innebærer stor risi-
ko for utrydning om fisket får
fortsette som før. Arten er like-

Bernt Rydland Olsen.
(Foto: Alexander Hovland/NaturVest)

vel nedklassifisert til sårbar fordi
tokt og fiskerier tyder på at arten
er mer tallrik utenfor norsk om-
råde i Nordsjøen.

Leder

Helga Pedersen bør gå av

"I norsk sone er det ikke tobis igjen på de fleste feltene. De er så godt som tomme", sier havforsker Tore Johannessen.

I årevis har vi påpekt det store fisket på truede arter. Fangstene øker imidlertid i rekordfart. Tobis-tallene er et nytt slag for en vingestekket fiskeriminister, som tydeligvis er ute av stand til å forvalte de truede fiskebestandene. Fra 2005 til i fjor doblet totaluttaket av truet fisk seg. Tobis er en nøkkelart for mye av livet i og rundt havet. Forsvinner den, forsvinner også flere fiske- og fuglearter.

Fiskeriministeren har gang på gang mottatt ekspertråd om å stanse fisket etter kysttorsk. På Forbrukerinspektørene (NRK, 26. mars 2008) sa hun at "På rødlista står kysttorsken, og der står det at det er 20 prosent sannsynlighet for at den vil være utryddet innen 20 år. Det betyr også at det er 80 prosent sannsynlighet for at den ikke vil være utryddet". Når hun senere i samme intervju sier at "vi legger kunnskap og føre-var-prinsippet til grunn for vår fiskeriforvaltning", blir det tydelig at det er bare floskler og tomme ord.

Spillet rundt giftfunnet i krysseren "Murmansk" må også tas med. At noen kunne definere en strandet russisk krysser som er under slep til opphugging som "ren", viser hvor lett skiftende regjeringer har tatt på saken.

I tillegg kommer snart den endelige rapporten om hva som skal gjøres med kvikk-sølv-ubåten ved Fedje i Hordaland. Jeg blir ikke overrasket om Pedersen vil la den ligge, uansett hva Kystverket anbefaler.

Pedersen har også blitt kritisert kraftig fra miljøhold for sin rolle i saken om sjøfiske etter villaks, for å være en pådriver for friere motorferdsel i utmark, for å bagatellisere følgene av seismikkskyting utenfor Lofoten og Vesterålen og for å åpne for krillfiske i Sørishavet.

Om Helga Pedersen har løyet er opp til andre å bevise. Selv har hun bevist at hun ikke tar miljøhensyn i sin gjerning. Det bør derfor være i Regjeringens egen interesse at Helga Pedersen takker for seg.

Kristian S Aas

Havsul får konsesjon

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ga i sommer konsesjon til å bygge ut Havsul I, Norges første større vindkraftprosjekt til havs.

TEKST: MARTIN ØDEGAARD
mo@naturvern.no

Tidspunktet for bygging av Havsul 1 er ennå ikke fastsatt, men kan tidligst starte i 2010. Da NVE ga konsesjon til å bygge ut Havsul 1, avslø de samtidig søknadene for Havsul II og IV. Avslagene ble begrunnet med at NVE ønsker mer kunnskap om faktiske virkninger av havbasert vindkraft langs Mørkekysten, blant annet når det gjelder virkninger for fugl.

Vindkraftverket er lokalisert utenfor Harøya i Sandøy kommune i Møre og Romsdal, og er ventet å ha en årlig produksjon på nær 1 TWh.

— Positiv betydning

— Havsul I vil ha positiv betydning for kraftsituasjonen i Midt-Norge, og vil bli Norges første offshore vindkraftverk, sier daglig leder Harald Dirdal i søkerselskapet Havgul AS i en

pressemelding. Samtidig sier Dirdal at han er skuffet og overrasket over NVEs forsiktighet når de velger å gi avslag til de to andre Havsul-vindparkene, Havsul II og IV.

— Et stort nasjonalt prosjekt som dette vil kunne sparke i gang en norsk leverandørindustri som kan levere til et raskt voksende internasjonalt marked, sier Dirdal.

Anker Havsul II

Havgul er et prosjektselskap som driver utviklingen av Havsul-prosjektet frem til konsesjon og utbygging.

NTB skriver at Havgul har sendt inn anke for Havsul II-prosjektet, men kommer ikke til å anke Havsul IV. Søknadene fra Havgul AS om konsesjon for utbygging av Havsul-parkene ble sendt i februar 2006, og konsesjonen har siden den gang vært til behandling hos NVE.

Vil videreføre prosjekter

Stiftelsen GRIP, Grønt i praksis, gikk konkurs i sommer. Nå arbeider Miljøverndepartementet med å redde enkelte av prosjektene stiftelsen sto bak.

TEKST: KRISTIAN S. AAS
ka@naturvern.no

— De prosjektene som vi i departementet er spesielt opptatt av at skal bli videreført, vil vi jobbe med å få drevet videre på et eller annet vis, sier avdelingsdirektør Atle Fretheim i Miljøverndepartementet til Miljøjournalen.

Brohode til næringslivet

GRIP ble opprettet som et miljøbrohode inn til næringslivet. De ble stiftet i 1995, som en oppfølging av Miljøverndepartementets arbeid med miljøvennlig arbeidsliv, og skulle sikre høyere verdiskapning med lavere miljøkonse-

kvenser innen norske virksomheter.

Blant prosjektene GRIP har hatt ansvar for er prosjektet Grønn Stat, miljøprisen Glassbjørnen, den nasjonale merkeordningen for økoturisme, kampanjen Klimaløftet og programmet Økobygg. De har også hjulpet bedrifter med innkjøps- og transportstyring.

— Vi har begynt puslespillet med å se på hvilke prosjekter vi vil videreføre. Mange av disse prosjektene kan videreføres uavhengig av at GRIP er konkurs. Hvilke prosjekter dette gjelder, og i hvilken form de eventuelt vil bli videreført, kan jeg ikke si noe om nå. Det vil bli klart senere, sier Fretheim.

Oljerush i Finnmark

Nå kommer oljerushet til kysten av Finnmark. Nye tillatelser kan gi en 15-dobling av oljeomlastinger langs kysten. WWF er bekymret.

TEKST: KRISTIAN S. AAS
ka@naturvern.no

Kirkenes Transit har søkt om tillatelse til å øke til 140 årlige omlastinger ved sin base i Sarnesfjorden i Nordkapp. De ønsker også å omlaste råolje, i tillegg til lettere oljeprodukter, som er det eneste de kan laste om i dag. Samtidig har selskapet Ship Cargo fått tillatelse til omlasting av oljeprodukter, også råolje, i Bøkfjorden og Korsfjorden i Sør-Varanger. Tillatelsen er ikke begrenset av antall omlastinger, men selskapet anslår et omfang på hele 450 skipsanløp i året i sin søknad. Det gir en økning fra 40 til 590 omlastinger av olje årlig på finnmarkskysten fra og med høsten.

— Vi mener at myndighetene tar for lett på risikoen ved slik omlasting. Jo større omfanget blir, jo større er risikoen for at noe skal gå galt, sier Anne-Beth Skrede, seniorrådgiver i WWF Norge.

— Vanskelig å si nei

Hun tror likevel at Statens forurensningstilsyn (SFT) vil gi tillatelse til at Kirkenes Transit skal kunne øke omfanget av omlastinger fra 40 til 140.

— Når de har gitt tillatelse til Ship Cargo, vil det bli vanskelig for dem å si nei til andre aktører, sier Skrede.

Hun krever at miljømyndighetene tar en gjennomgang av hele sakskomplekset på nytt.

— Dette gir en mangedobling av omlastingen, og risikoen for utslipp og ulykker blir større, sier Skrede.

Norges Naturvernforbund er også svært kritiske til tillatelsen som er gitt til Ship Cargo.

— At politikere har ”petroleumsfeber” bør ikke vippe SFT

av pinnen. Oljeomlasting, sågar med råolje, i en nasjonal laksefjord medfører en økt risiko og burde ikke vært tillatt, sier Gunnar Reinholdtsen i Naturvernforbundet i Sør-Varanger i en kommentar til tillatelsen.

Olje i laksefjord

Bøkfjorden i Sør-Varanger er definert som nasjonal laksefjord. Der skal ”virksomhet som innebærer risiko for utslipp som kan skade laksen, ikke tillates”. Blant annet på bakgrunn av dette ble Kirkenes Transits søknad om oljeomlasting i denne fjorden avslått i 2006. Nå mener SFT at de har nok kun-

Kirkenes med Bøkfjorden i bakgrunnen.
(Foto: Wikimedia Commons)

skap om risikobildet til å kunne tillate langt mer omlasting enn det de avviste den gang.

— Vi har nå flere undersøkelser om konsekvensene. Vi vurderer risiko, føre var-prinsippet

og potensialet for skade før vi gir tillatelse. At denne virksomheten skal skje i en nasjonal laksefjord er også tatt med i totalvurderingen, sier seksjonssjef Harald Sørby i SFT.

Vurderer stans i ålefisket

En arbeidsgruppe nedsatt av Fiskeridirektoratet vurderer nå om det omstridte fisket etter den utrydningstruede ålen skal stanses. 1. oktober foreligger konklusjonen.

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

Det har lenge vært kjent at det står dårlig til med ålen. I løpet av de siste tiårene har bestanden kollapset i Europa, med 99 prosent reduksjon i antall rekrutterende åler siden 1970. I Norge viser studier ved Havforskningsinstituttet en dramatisk nedgang i den norske ålebestanden de siste årene. Ålen står som kritisk truet, både på den norske og den europeiske rødlisten.

I vår nedsatte Fiskeridirektoratet en arbeidsgruppe som skal vurdere om fisket er bærekraftig. Arbeidet kom i gang over ett år etter at direktoratet først lovet en slik gjennomgang i Miljøjourna-

len nummer 1 2007.

Vurderer fiskeforbud

— Vi skal levere en generell statusrapport for ålen i norske farvann. Vi skal også legge frem forslag til tiltak. Her vurderer vi alt fra innføring av fiskeforbud til begrensninger i fisket og mindre tiltak, sier Anne Kjos i Fiskeridirektoratet.

1. oktober leverer gruppen sine forslag til fiskeridirektøren. Deretter går saken ut til høring. Blir det begrensninger i fisket, vil det trolig bli innført i løpet av 2009.

Forsker Jan Atle Knutsen ved Havforskningsinstituttet sitter i arbeidsgruppen. På oppdrag fra direktoratet har han sett på åleforekomsten i strandnot-tellingene de siste årene. Det er tall som gir

grunn til bekymring.

— Tellingene viser en tydelig nedgang, særlig de siste fire-fem årene. Det underlige er at fangstene i ålefisket ligger på samme nivå som tidligere, sier Knutsen.

Omsetningsbegrensninger

I mars 2009 blir det innført omsetningsbegrensninger på ålen. Hvis ålefisket får fortsette, må det deretter søkes om eksportlisens for fangsten kan sendes ut av landet. De siste årene er det fanget mellom 200 og 500 tonn ål i Norge. Så godt som alt har gått til røyking i Danmark. Det er Direktoratet for naturforvaltning som skal behandle søknadene.

— Når ålen er kategorisert som kritisk truet på rødlisten, er det logisk at det ikke er noen fangst på den. Det er vårt syn. Nå gjenstår det å se hva fiskerimyndighetene svarer, uttalte Øystein Størkersen i DN til Miljøjournalen tidligere i år.

OL - åpning

Små turer er også store

STORMBERG

50 år 50 kroner
opp til 200 kr
hver for seg

100% norsk ull
100% ull fra
Bjørge og Jørdet
fjell

Stormberg samarbeider med
NORGES
MILJØRETTSMIDDELSBUREAU

Stormberg er medlem av
EcoLabel og Fair Wear
www.stormberg.no

Stormberg er
distributør av
EcoLabel og
Fair Wear

Stormberg er
distributør av
EcoLabel og
Fair Wear

Får strykkarakter av miljøbevegelsen

Det er ikke bare Murmansk-skandalen som har satt sinnene i kok mot fiskeriminister Helga Pedersen. Miljøbevegelse gir henne strykkarakter i miljø-saker.

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

— Det begynner dessverre å bli en tendens til at Helga Pedersen stiller seg på feil side i miljø-saker. Vår tillit til henne er selvfølgelig svekket, sier Lars Haltbrekken, leder i Norges Naturvernforbund.

Store saker som betydelig fiske av utrydningstruede arter, ja til seismikkskyting i Lofoten og Barentshavet, ja til snøskuterkjøring i utmark og en svært næringsrettet forvaltning av havressursene står på miljøbevegelsens liste. Murmansk-skandalen var dråpen som fikk begeret til å renne over.

— Har ingen tillit

— Vi har ikke hatt tillit til Helga Pedersen på lenge, sier Bente Myhre Haast, kommunikasjonssjef i Greenpeace.

— Hun har jobbet på feil side lenge, og særlig i seismikk-saken. Jeg synes fiskerne beskriver henne best når de sier at vi ikke har noen fiskeriminister, men to olje-ministere, sier Natur og Ungdom-leder Ingeborg Gjærum.

— Problemet med Pedersen er at hun i mange saker opptre som en veldig gammeldags Ap-politiker fra Finnmark når hun tror at tradisjonelle fiskeinteresser eller Ap-interesser blir utfordret. Derfor er det så overraskende at hun også har greid å gjøre fiskerne så rasende, sier generalsekretær Rasmus Hansson i WWF.

Miljøbevegelsen er ikke fornøyd med fiskeriminister Helga Pedersen. (Foto: Fiskeri- og kystdepartementet/Scanpix)

Krever full opprydding

Alle fire er overrasket over Pedersens håndtering av skipsvraket Murmansk, som har ligget strandet utenfor Sørvær i Vest-Finnmark i 14 år.

— Det er snodig at noen kan tro at en russisk krysser ikke inneholder miljøskadelige stoffer. Det får være måte på å sove i timen, sier Hansson.

— Det alvorlige i Murmansk-saken er at Pedersen har kjent til en sterk og velbegrunnet mistanke om at skipet inneholdt alvorlige miljøgifter i flere år, sier Haltbrekken.

Han mener ikke at Pedersen skiller seg ut som en spesielt miljøfiendtlig fiskeriminister.

— Men vi hadde forventet oss mer av henne. Nå må hun sørge for full opprydding i Murmansk-saken, sier han.

Svært næringsrettet

Alle miljøorganisasjonene beskri-

ver Pedersens forvaltning av ressursene i havet som svært næringsrettet.

— For Pedersen virker det som det biologiske mangfoldet stopper ved bryggekanalen. Derfra og ut er det bare ressursutnyttelse som gjelder, sier Haast i Greenpeace.

— Pedersen er direkte farlig for havets miljø. Hun har markert seg som motstander av å la Naturmangfoldloven gjelde for livet i havet. Hun burde vært mye mer offensiv og forstått at miljø ikke er noen fiende, men selve forutsetningen for en bærekraftig forvaltning av havet, sier Hansson.

Pedersen får på den annen side godt skussmål for sin innsats i arbeidet for stans av tyvfiske i Barentshavet og for vern i internasjonalt farvann.

— Hun har gjort en god jobb for å stanse det svarte fisket, sier Haast, mens Hansson mener at hun på dette området har vært en progressiv minister.

6. – 14. august:

Verdenskongress i geologi Norges Varemesse, Lillestrøm
Arr.: Norges Geologiske Undersøkelse
<http://www.33igc.org>

25. – 28. august:

Internasjonal konferanse om skogbruk og tilpasninger til klimaendringer
Umeå, Sverige
Arr: FN/IUFRO
www.forestadaptation2008.net

1. september:

Carbon Storage below the North Sea
British Council, Spring Gardens, London, UK
Arr: ZERO, Norges Naturvernforbund
www.zero.no/ccs-seminar

5. september:

Arkitekturdagen i Bergen
Tema: Klimavennlig arkitektur og byutvikling
Arr: Norske arkitekters landsforbund, Bergen Arkitektforening
www.arkitektur.no/arkitekturdagen

7. – 9. oktober:

Miljøteknik
Svenska Mässan, Göteborg, Sverige
www.miljoteknik.com

25. – 26. oktober:

Konferansen "Student og klima"
Oslo
Arr: Natur og Ungdom
www.nu.no

25. – 26. november:

Nordic Climate Solutions
Arr: Nordisk ministerråd, Mandag Morgen, NIDAB Networking
Bella Center, København
<http://www.nordicclimatesolutions.com>

Dramatisk nedsmelting i Arktis:

Flerårsisen smelter raskt

I løpet av få år er flerårsisen i Polhavet halvert. Det gjør isdekket svært sårbart for den aksellererende oppvarmingen øverst på vår klode. Men det blir ikke bademuligheter på Nordpolen i sommer som tidligere spådd.

Isen i Arktis blir stadig tynnere. Der det tidligere var flere meter tykk flerårsis, ligger det nå bare tynn førsteårsis igjen. (Foto: Edmond Hansen/Norsk Polarinstitutt)

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

— Bullshit! Det er klimaekspert Ola Johannessens kommentar til amerikanske forskeres spådom om ny rekordsmelting i Arktis og åpent vann på Nordpolen i løpet av sommeren.

Men at det også i år ligger an til en dramatisk nedsmelting, er allerede på det rene. Ferske tall viser at isen i Polhavet nå dekker et område på mindre enn 6 millioner kvadratkilometer. Det er hele 1 million kvadratkilometer under den gjennomsnittlige isutbredelsen de siste tretti årene. Samtidig er det 1 million kvadratkilometer mer enn ved samme tid i fjor, da ekstrem smelting satte en støkk i fagfolk verden over.

Først i midten av september foreligger de endelige tallene for årets nedsmelting i Arktis. I fjor målte da isen under 4 millioner kvadratkilometer, hvilket er det laveste nivået i menneskehetens historie.

Rekorden blir stående

— 2008 blir ikke noe nytt rekordår. I tilfelle må vi få helt ekstreme værforhold i august. Men hvis man ser på isutbredelsen de siste tiårene, viser grafen en betydelig nedsmelting i år også, sier Johannessen, som er professor på Nansen-senteret ved Universitetet i Bergen

Mest bekymring skaper reduksjonen i flerårsisen. Dette er is som overlever den arktiske sommeren og danner fundamentet i iskapen på Polhavet. For tre-fire år siden besto 4 millioner kvadratkilometer av isen i Polhavet av flerårsis. Nå er det bare 2 millioner kvadratkilometer igjen.

— Dramatisk

— Dette er en dramatisk nedgang. Hele isdekket er blitt tynnere. Når den tykke flerårsisen forsvinner, blir isen i Arktis mer sårbar for variasjoner i været. Det så vi tydelig i fjor, da enormt mye is smeltet som følge av ekstreme værforhold. Når det skjer igjen, kan vi vente oss enda kjappere nedsmelting,

sier Johannessen.

Ifølge en statistisk utregning har han arbeidet med kan sommerisen på Polhavet være en saga blott så tidlig som i 2025.

I forbindelse med Det internasjonale polaråret gjennomførte nylig forskere fra Polarinstituttet og Norges fiskerihøgskole et tokt i Framstredet, mellom Svalbard og Grønland, hvor de melder om dramatiske endringer.

— Flerårsisen var borte

— Vi observerte stort sett førsteårsis og ung is. Med to unntak så vi ikke flerårsis. Dette står i sterk kontrast til tidligere, da en stor del av isen i Framstredet har bestått av tykk flerårsis, sier Edmond Hansen, oseanograf ved Polarinstituttet.

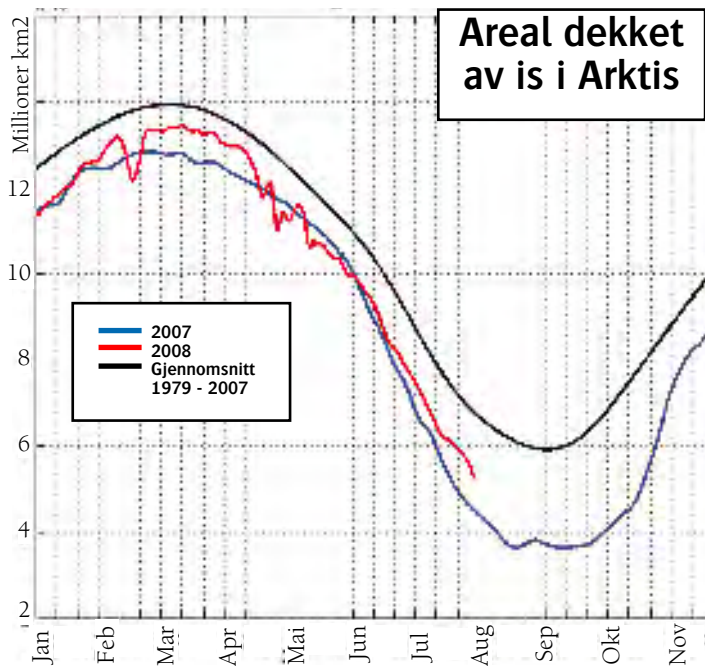
I løpet av sommeren har det kommet flere rapporter om konsekvensene av smeltende is. Et svært isflak på nesten 20 kvadratkilometer brøt nylig løs fra Ellesmere Island i Canada. Det er trolig det største i regionen siden løsrivelsen av et 60 kvadratkilo-

meter stort flak i 2005. Forskere ventet ytterligere brudd i løpet av de kommende ukene.

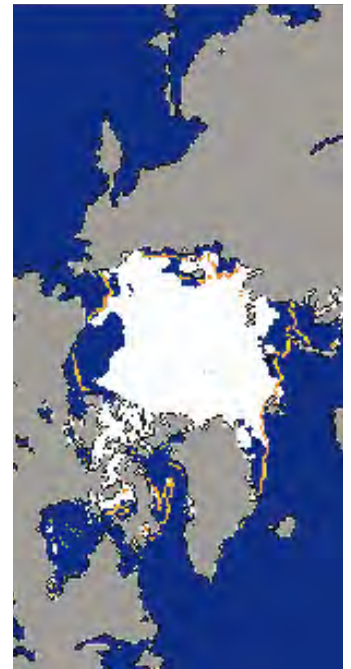
Tidligere i sommer måtte Russland evakuere en forskningsstasjon på et isflak nær Nordpolen fordi det var i ferd med å smelte bort. Da stasjonen ble utplassert i 2007 var isflaket 15 kvadratkilometer. Da det i juli bare var 0,18 kvadratkilometer igjen, fikk russerne kalde føtter, og de 20 forskerne ble hentet ut. Etter planen skulle de oppholdt seg på stasjonen frem til september i år.

Rekordvarme skapte flom

En stor nasjonalpark i arktiske deler av Canada har måttet stenge som følge av at rekordhøye temperaturer skapte flom og erosjon. Kombinasjonen av smeltende permafrost og store mengder smeltet vann var svært uheldig. En del av turlveiene ble rett og slett vasket bort av flomvannet.

Grafen til venstre viser areal dekket av is for hver måned i Arktis. Den svarte grafen viser gjennomsnittlig isutbredelse fra 1979 til 2007. Den blå grafen viser rekordåret 2007, da isen nådde sitt historiske minimumsnivå på under 4 millioner kvadratkilometer. Den røde grafen viser at isen smeltingen ikke har redusert isdekket like mye som i fjor, men det ligger godt og vel 1 million kvadratmeter under gjennomsnittet de siste tretti årene. Grafen er hentet fra www.arctic-roos.org, som følger isdekket med daglige oppdateringer. (Opphavsrett: Nansen Environmental and Remote Sensing Center, Universitetet i Bergen)

Kartet til høyre viser isens utbredelse i Polhavet i begynnelsen av august. Det hvite feltet er isen, mens den røde linjen angir grensen for gjennomsnittlig isutbredelse de siste tiårene. (Opphavsrett: National Snow and Ice Data Center, Boulder, USA)

Avdekker klimamysterium

Gjennom et stort internasjonalt prosjekt er norske forskere nå i ferd med å avdekke mysteriene rundt klimaendringene i Arktis.

Norske forskere på tokt i Framstredet. (Foto: Edmond Hansen, Norsk Polarinstitutt)

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

I løpet av de siste månedene har norske forskere vært med på å innhente data som aldri tidligere har vært tilgjengelig. Tokt i Framstredet mellom Svalbard og Grønland har vist at algeoppblomstringen er nært knyttet til isforholdene. Nedsmeltingen av is vil føre til en betydelig vekst i den biologiske produksjonen i Arktis. I tillegg har man observert at flerårsisen er i ferd med å forsvinne og at deler av Øst-Grønlandsstrømmen er blitt 2-3 grader varmere bare i løpet av de siste ti årene. Det viser seg også at utblandingen av

det ferske smeltevannet fra Polhavet foregår lenger nord enn tidligere antatt.

— Dette er en viktig detalj i forståelsen av det arktiske ferskvannets rolle i klimasystemet, sier forsker Edmond Hansen ved Norsk Polarinstitutt.

Nøkkelrolle i jordas klima

Over seksti land deltar i Det internasjonale polaråret, hvor flere tusen forskere nå er engasjert i arbeid som både vil gi bedre klimaprognoser og mer nøyaktige værmeldinger. Arktis spiller nemlig en nøkkelrolle i jordas klima og de pågående klimaendringene. Det som skjer i det høye nord,

vil få stor betydning for været på sørligere grader. Og akkurat nå gjennomgår Arktis omfattende endringer.

— Polaråret er en mulighet til å utvide forskningen vi har holdt på med lenge. Nå har vi fått finansiering til å hente målinger som aldri tidligere er innhentet. Vi har fått noen fantastiske data-sett, sier Hansen.

Closing the loop

Hansen er nestleder for den norske delen av prosjektet "Closing the loop". Dette er et av flaggskipprosjektene, og målet er å finne ut hvordan samspillet mellom hav, is og atmosfære fungerer i Arktis.

Norske meteorologer, oseanografer, biologer og isforskere har vært på tokt med kystvakt fartøyet KV Svalbard i Framstredet mellom Svalbard og Grønland. Her har de målt istykkelse, temperatur og undersøkt smelteprosesser og klimaendringenes konsekvenser for det biologiske mangfoldet.

— Vi har kolleger som utfører tilsvarende målinger en rekke andre steder i Arktis. Samlet utgjør dette et omfattende forskningsmateriale, som det vil ta mange år å analysere. De virkelige resultatene av polaråret har vi kanskje først om ti år, sier Hansen.

Mer CO₂ gir økt smeltetempo

Forskere har funnet en klar sammenheng mellom CO₂-forurensning og smelting av polis.

TEKST: MARTIN ØDEGAARD
mo@naturvern.no

En studie ledet av den norske klimaforskeren Ola Johannessen har identifisert en sterk sammenheng mellom de økende utslippene av CO₂ og smeltingen av polis, som nådde et historisk minimum i fjor sommer. Johannessens studie konkluderer med at 90 prosent av den minkende isen kan spores til økningen av CO₂ i atmosfæren, skriver Canwest News Service. Studien *Decreasing Arctic Sea Ice Mirrors Increasing CO₂ in Decadal Time Scale* viser at den klare sammenhengen gjør at issmeltingen fram mot 2050 øker mye raskere enn hva rapportene til FNs klimapanel (IPCC) tilsier.

— Det vi har foreskrevet for polisen i 2050 er flere millioner

90 prosent av minskningen av islaget i Arktis kan spores til økningen av CO₂ i atmosfæren. (Foto: Viktor Kitaykin/Istockphoto.com)

kvadratkilometer lavere enn hva IPCCs rapporter viser, skriver Johannessen i studien.

Rapporten varsler også at be-

regningene kan bli betydningsløse dersom, som enkelte forskere har hevdet, at det kommer til et kritisk punkt for polisen. Det kan komme

til å skje dersom havet absorberer så mye varme at den gjenværende helårsisen vil bli utsatt for en hurtig og irreversibel smelting.

Energirikt i nord

En rapport fra US Geological Survey viser at så mye som 22 prosent av verdens uoppdagede energiresurser kan ligge i Arktis. I disse tallene ligger det at 13 prosent av oljeressursene og så mye som 30

prosent av den uoppdagede gasen ligger i nordområdene. Området rundt Arktis kan inneholde de største uoppdagede ressurser for oljeutvinning som finnes på jorda, konkluderte rapporten.

Mer flammehemmere i sjøfuglegg

Nyere studier av miljøgifter i sjøfuglegg viser at nivåene av de bromerte flammehemmerne PBDE og HBCD har gått opp. Prøvene er tatt av egg fra tre ulike fuglearter i Nord-Norge. Studien viser også at nivåene av PCB og pesticider har minket i tidsrommet fra 1983 til 2003.

Nivåene av PBDE økte noe og flatet deretter ut, mens HBCD-nivåene har økt i alle arter i hele tjuetårsintervallet.

Bromerte flammehemmere er betegnelsen på en gruppe organiske stoffer. De senere årene har det vært mye fokus på bromerte flammehemmere som er lite nedbrytbare i miljøet, som kan oppkonsentreres i næringskjeden og er påvist i levende organismer. Miljøvernmyndighetene prioriterer innsatsen mot blant annet PBDE og HBCD. HBCD er den samme miljøgiften som det er funnet større konsentrasjoner av utenfor Ålesund.

Bush vil ha Alaska-olje

Det kan åpnes for mer oljeboring i Alaska, etter at spørsmålet har blitt aktualisert på nytt av USAs president. Spørsmålet om oljeboring i naturreservatet Arctic National Wildlife Refuge har vært

diskutert siden 1977, og med dagens høye oljepriser starter diskusjonen på nytt. Begrunnelsen til Bush er at USA trenger å øke sin energiproduksjon.

Vi som jobber på jernbanen er stolte fordi vi også gjør en innsats for et bedre miljø.

Norsk Jernbaneforbund

kort sagt

Forurensning

Statens forurensningstilsyn griper inn for å fjerne forurensete masser etter eksplosjonen i Gulen i fjor. Firmaet Alexela Sløvåg, som nå eier anlegget, ryddet ikke opp i massene før fristen 1. august, og vil bli holdt økonomisk ansvarlig for opprydningen.

Hvis lufta blir dårligere enn grenseverdiene, har du nå krav på at myndighetene utformer en lokal, konkret handlingsplan om hva de skal gjøre. Det kommer frem av en ny uttalelse fra EF-domstolen, som har gitt en forurensningsplaget tysker medhold.

Natur

Hallingskarvet nasjonalpark ble nylig offisielt åpnet av representanter for regjeringen, blant annet statsminister Jens Stoltenberg. Nasjonalparken ble opprettet i 2006, og omfatter 450 kvadratkilometer i Buskerud, Hordaland og Sogn og Fjordane.

Naturvernforbundet i Østfold har meldt skogeier Vibeke Dons Wankel til politiet etter hogst i Mosseskogen i april i år. De mener hogsten var ulovlig, og krever at Wankel bøtelegges.

Norge og Storbritannia har gått sammen for å redde Kongos regnskog, ved å donere en halv milliard kroner hver. Regnskogen i Kongobassenget dekker et område som er dobbelt så stort som Frankrike, og er verdens nest største tropiske skog. Skogfondet for Kongo-bassenget skal ledes av et styrende råd ledet av professor og nobelprisvinner Wangari Maathai og Paul

Martin, tidligere kanadisk statsminister.

Arter

25 prosent av de ulovlige hummerfiskeredskapene som ble funnet i juli, var i Mandal. Hummeren er fredet frem til 1. oktober, og er sterkt truet. Likevel er det mange som forsøker å sikre seg hummer om sommeren, skriver avisen Lindesnes.

Det er en nedgang på 30 prosent i antall sauer som er tatt av rovdyr så langt i år. Bjørnen er det rovdiret som har utmerket seg som den største lammekjøttelskeren så langt, ifølge Statens Naturoppsyn. 250 sauer er tatt av bjørn, mot bare 55 av ulv, skriver Nationen.

Klima

To av tre nordmenn støtter konklusjonene fra internasjonal klimaforskning. Det viser en undersøkelse fra Sentio, presentert av NTB og Aftenposten. Det er ingen store forskjeller mellom bosatte i byer og på bygda. Velgerne til Fremskrittspartiet og

Hallingskarvet nasjonalpark er offisielt åpnet. (Foto: Astrid Kalstveit)

Senterpartiet er mest skeptiske til menneskeskapte klimaendringer.

Energi

Spania tar grep for å spare energi. Fartsgrensene skal reduseres fra 100 til 80 kilometer i timen på tungt trafikkerte innfartsveier, og fra 50 til 40 km/t i byene. Temperaturen i offentlige bygg skal også alltid ligge mellom 21 og 26 grader, for å unngå for høyt energiforbruk til oppvarming eller nedkjøling. Dette melder Dagsavisen.

Avfall

Kommunene som ønsker å innføre en ordning der innbyggerne aktivt må takke ja til uadressert reklame, får ikke lov til å gjennomføre dette. Det skriver

Barne- og likestillingsdepartementet i et brev som blant annet har gått til Porsgrunn kommune. Telemarksavisa melder at departementet mener markedsføringsloven ikke gir adgang til å innføre lokale ordninger.

Areal

Regjeringen innfører strengere regler for kjøpesentre. Miljøverndepartementet slår fast at de fortrinnsvis skal etableres i nærheten av kollektivknutepunkter og sentralt i byene. Ideen er at flere skal få kortere avstand når de handler og at flere kan reise til sentrene miljøvennlig.

— Vi trenger en bevisst og restriktiv holdning til lokalisering av kjøpesentre for å dempe trafikkveksten, sier miljøvernminister Erik Solheim i en pressemelding.

Mandal er farlig område for hummer. (Foto: Torodd Gundersen, Hummerfestivalen)

sitater

— **Vi vil beholde kampropet «hyse, torsk og sei, Nordland hei-hei-hei», og slippe å bytte til «olje, gass, seismikk; det var alt vi fikk».**

Brage Sollund, Troms AUF. (Dagsavisen)

— **Jeg ikke bare håper, jeg krever på vegne av Hasvik kommune at den blir fjernet.**

Ordfører Eva Husby (Ap) i Hasvik kommune, om krysseren "Murmansk". (NRK.no)

— **"Vurdér om du kan lage noe som du ikke trenger grill til."**

Vårt Land presenterer svært miljøvennlige grill-tips.

— **Boka er dessuten morsom og pen. Hva mer kan man ønske seg av en bok, eller en kjæreste?**

Eivind Trædal, forfatter av Natur og Ungdoms nye håndbok i miljøaktivisme, i en pressemelding.

— **"Mykji drit og mykji varme."**

Overskrift i Nationen om utnyttelse av biogass til elektrisitet.

— **Gresset ved festningen ser ut som en dalmatinerpels.**

Landskapsarkitekt Gjermund Åbergsjord ved Trondheim bydrift til Adresseavisen om hvordan det ser ut etter ivrige engangsgrillende trøndere.

— **Denne regjeringen har mye den skal ha gjort på kort tid om de skal fremstå som et miljøalternativ foran neste valg.**

Natur og Ungdom-leder Ingeborg Gjørum, denne gangen om kollektivtrafikk. Men det kunne ha vært om nær sagt hva som helst. (Aftenposten)

På mot mi

Miljøtiltakene som er satt i gang i forbindelse med De olympiske leker i Beijing kommer ikke til å forsvinne etter at OL er over. Det er spådommen fra Olav Myrholt, som blant annet gjør miljøanalyser for IOC.

TEKST: MARTIN ØDEGAARD
mo@naturvern.no

— OL er et prestisjeprojekt for Kina, som strekker seg lenger bare enn til sportslige prestasjoner, sier Olav Myrholt.

Han jobber i dag i Utviklingsfondet samtidig som han har sitt eget firma som driver med prosjekter innen natur- og miljøforvaltning. Myrholt har arbeidet med hvert eneste OL siden 1992. I Beijing var han med de to første årene etter at de ble tildelt arrangementet og utarbeidet strategiske miljøplaner og miljøanalyser for den Internasjonale olympiske komité (IOC).

Prosjekt for megabyer

Myrholt mener at OL-arrangementet absolutt har gjort noe med Kinas tenkning og ideer rundt miljø.

— Beijing er ment å være prototypen på hvordan kinesiske byer kan drive fram miljøtiltak. Dette går helt opp til topps, og kommunistpartiet er dypt involvert.

Han tror at også andre store byer i Kina kan komme til å lære av de miljøerfaringene som Beijing nå gjør seg før og under OL.

— Nå ryddes det opp i vannforsyningen, kloakken og energiforsyningen. Mye forurensende industri har også blitt lagt ned i forkant av lekene.

Myrholt sier at et av de viktigste tiltakene som er gjort, som ikke har fått mye oppmerksomhet, er at det har blitt stengt flere tusen dampkjeler som har vært fyrt med forurensende brunkull.

— Mesteparten av disse er fjernet og har blitt erstattet med gass og elektrisitet.

Mye kritikk

I ukene og månedene før lekene har Kina fått mye kritikk fordi de ikke ser ut til å oppfylle internasjonale krav om luftforurensning. De siste ukene fram mot lekene begynnelsen har det vært gjort mange forsøk på å kvele biltrafikken, blant annet ved at hver

vei ljø-OL?

Trafikkproblemene er blant Beijings største utfordringer når det gjelder miljø. (Foto: Tor Lindqvist / Istockphoto.com)

bil bare får kjøre annenhver dag i Beijing i OL-perioden. Også en del industri og byggeprosjekter har blitt stoppet i forkant og under lekene. Enkelte delegasjoner deler også ut beskyttelsesmasker til utøverne sine før de ankommer Kina.

Det er også gjort positive tiltak som skal bedre lufta i millionbyen. Myrholt sier at utbyggingen av kollektivtrafikk har vært fenomenal i forkant av lekene. 19. juli åpnet tre nye t-banelinjer i byen, som nå har et nettverk på 8 linjer med 123 stasjoner.

Viktigste utfordring

— Min jobb i forkant av Beijing-

OL var miljø, og der det var mye negativt.

Men Myrholt sier at Beijing i søknadsprosessen viste at de ville trække til skikkelig og gjøre også miljødelen av lekene på en ordentlig måte.

— Det de ikke klarer å gjøre noe særlig med er statseide bedrifter, samt de gamle syndene fra jordbruksreformens tid. Rundt Beijing er det ploydd opp store områder med gressmark, noe som gjør at veldig mye støv kommer inn rundt Beijing.

— Dette, sammen med de store trafikkproblemene, er i dag den viktigste utfordringen for Kina og Beijing-OL, mener Myrholt.

I juli åpnet tre nye t-banelinjer i Beijing. Det er ett av tiltakene som har blitt forsøkt frem mot OL, som også vil ha virkning lenge etter at lekene er avsluttet. (Foto: Wikimedia Commons)

Lovlig tørketid

Mange steder i USA har det vært forbudt å henge klær utendørs til tørk. Energihensyn gjør nå at fem stater har opphevet forbudet.

Endelig kan innbyggerne i fem stater i USA tørke klærne sine ved hjelp av direkte solenergi. (Foto: Photos.com)

TEKST: MARTIN ØDEGAARD
mo@naturvern.no

Mange steder i USA er det forbudt å henge klesvasken til tørk ute i sola. Nå har flere stater i USA opphevet forbudet, og klærne kan igjen henge til tørk utendørs. Hovedårsakene til forbudet har vært kommunale forskrifter, huseiers regler og såkalte "zoning laws". Time Magazine skriver at forbudet opprinnelig tredde i kraft av "estetiske grunner". Mange mente

også at klesvask kunne være med på å senke verdien på leiligheter i nabolaget. Inntil nylig var det kun tre amerikanske stater som hadde klare lover på at klestørk utendørs var lovlig.

— Tullete forbud

Senator Dick McCormack uttaler at mange har sett på forbudet som tullete.

— Men det som er tullete er å bry seg så mye om naboens undertøy at du vil hindre dem fra å

spare energi. Vi orker ikke å lage støy rundt klestørk, det vi bryr oss om er global oppvarming, sier McCormack til nettsiden solarenergyinternational.net.

Nettsiden sier at hver eneste amerikaner årlig bruker mer energi på å tørke klær enn en afrikaner gjør totalt i løpet av samme tidsrom. Loven som tillater tørking av klær utendørs er en del av en lov om energieffektivisering som også tillater solceller på tak, vindturbiner og andre liknende tiltak.

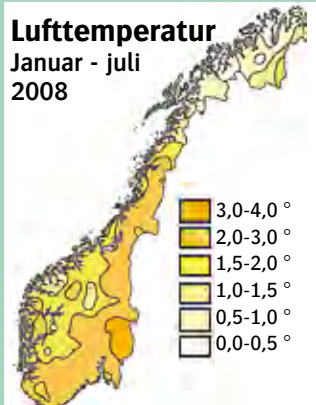
Varmt og tørt

På deler av Vestlandet har det aldri vært målt høyere julitemperatur, og en rekke steder i sør er det satt nye temperaturrekorder. For Norge som helhet var månedstemperaturen 1,4 grader over normalen.

Det var svært tørt mange steder. Oppland fikk bare 30 prosent av den normale nedbørmengden, og mange steder opplevde man tidenes tørreste julimåned. For hele landet lå nedbøren på 80 prosent av normalen.

Hittil i år ligger snitttemperaturen for Norge 1,8 grader over normalen. Varmest har det vært på deler av Østlandet, hvor snittet ligger 3-4 grader over normalen. Nedbøren for Norge som helhet er 120 prosent av normalen hittil i år, melder Meteorologisk institutt.

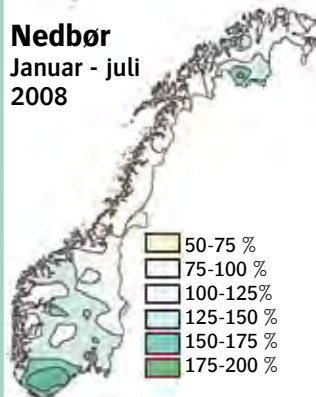
Lufttemperatur Januar - juli 2008

Avvik i grader fra normal sesongtemperatur.

Kilde: Meteorologisk institutt

Nedbør Januar - juli 2008

Nedbør i % av normal (100 %).

Kilde: Meteorologisk institutt